

Koruna je výborný airbag pro českou ekonomiku

-TEXT- MARCELA HONSOVÁ -FOTO- TOMÁŠ NOSIL

Český byznysmen ve světě financí Radomír Lapčík, jehož firmy za loňský rok realizovaly obchody za více než 300 miliard korun, nabádá v současné době k investiční zdrženlivosti. Nezapře své zlínské kořeny a to, že oba jeho dědové pracovali u Tomáše Bati. Ten je mimochodem jeho velkým vzorem. A stejně jako on ani Lapčík není podnikatel, který si libuje v riskantních obchodech. Aktuálně pozdržel všechny investice, včetně plánované koupě banky ve Švýcarsku. To ovšem neznamená, že od této vize ustoupil. Není z těch, kteří se vzdávají. Což dokazuje i fakt, že si splnil svůj sen – vlastní dvě banky, Trinity Bank v Česku a FCM Bank na Maltě. Zároveň je majitelem společnosti SAB Finance, která poskytuje firmám devizové služby po celém světě.

Jako investor se Lapčík sám řadí k těm konzervativnějším, zvláště v současné době. Podle 51letého českého finančníka jsme ještě nedávno byli na vrcholu vysoce efektivní globální ekonomiky. „Vše bylo vyladěné. Dostat se zpět k tomuto vyladění může trvat hodně dlouho. Určitě bych nyní doporučil do ničeho neinvestovat, hlavně ne do pochybných dluhopisů. Každý měsíc zkrachuje alespoň jeden z jejich vydavatelů,“ míní Lapčík.

Je ještě jiný důvod, proč v současné době odrazujete od investování a hlavně varujete před dluhopisy?

Například návratnost bude velice nízká. Jeden z největších problémů bude, že lidé v těch dluhopisech přijdou o desítky miliard korun. Mohou nás potkat i demonstrace a velké nepokoje. Když už si někdo koupí akcie Applu, bude mít ve výsledku třeba jen polovinu, ale u pochybných dluhopisů nic. Jejich vydavatelé vymýšlejí hlouposti, aby je dostali na trh, a lidé na to skáčou. Hledá se jakýkoli záměr, je to velice nefér. Stát by v tom měl v legislativní sféře něco udělat.

Když jsme u role státu. Pracovně pobýváte v Německu, Británii, USA, na Maltě, dva měsíce během pandemie jste byl s rodinou v Dubaji. Troufl byste si porovnat přístupy vlád ke koronaviru?

Budu-li známkovat jako ve škole, tak jedničku má určitě Německo, také si to mohou dovolit. Sáhli k velké

pomoci firmám i lidem. Dvojka je Česko a Malta. Třeba na Maltě jsou garance vlády za úvěry 50 procent, takže jsou vyšší než v Česku. Reakce Velká Británie ve zdravotnictví byla na čtyřku až pětku. Ve Spojených arabských emirátech to bylo specifické, tam se nakazily pouze skupiny zahraničních dělníků, občané Emiratů ne. Třeba v Emirátech za týden vybudovali halu se třemi tisíci lůžky s ventilátory. Nakonec ji ani nevyužili. Víc se soustředili na preventivní opatření. I v Česku byly zdravotnické reakce dobré, přísné zákazy, tvrdá opatření, moc se to tu nerozšířilo. Co se týče ekonomiky, měli bychom nyní následovat Německo.

Hospodářství je jako tanker, je třeba rozhodovat dlouho dopředu, když chcete s takovou velkou lodí zatočit. Takže by se mělo i u nás i v Evropské unii rozhodovat dlouho dopředu, přemýšlet, co nás čeká. Přišla krize, hasili jsme požáry, teď se trochu nadechujeme a měli bychom se zamyslet, co živí EU a Česko. Co třeba budeme dělat s automobilovým průmyslem.

Nezdá se vám, že co se týče Evropské unie, tak až moc nyní rozhazuje?

Jednu chvíli jako by Evropská unie neexistovala a pak přišla s plánem, který byl v původní verzi pro Česko naprosto nehorázný, protože nám nabízel jen půjčku. Naštěstí byl na posledním zasedání tento návrh změněn trošku víc v náš prospěch. Ale obrovský podíl

Radomír Lapčík (51)

- Vystudoval VUT v Brně a obchodní právo na Nottingham Trent University.
- V roce 1996 založil spořitelní družstvo Moravský Peněžní Ústav, který v prosinci 2018 získal bankovní licenci a od února 2019 nese jméno Trinity Bank.
- Je rovněž majitelem FCM Bank na Maltě a společnosti obchodující s devizami SAB Finance.

„Češi jsou pracovití, takže díky tomu jsou zaměstnaní a mají dobrý životní standard. A banky se za takovými klienty hrnou.“ popisuje bankéř **Radomír Lapčík**.

toho zadlužení má skončit v Itálii a Španělsku, kde nejsou schopni finance efektivně využít, takže je opět projedí. Podle mého není v jižních zemích vůle ke krizovému hospodaření, užívací spotřeba je tam vysoká.

Může nás potkat vlna krachů bank?

Zatím na tom nejsme jako v leteckém byznysu, kde na trh vstupují společnosti, které létají pod náklady, jsou ve ztrátě a pak zkrachují. A ostatní s nimi musí soupeřit. V Česku byly,

myslím, banky, které byly ve ztrátě, ale teď tomu tak není. Navíc je tu regulátor – ČNB –, který by do toho zasáhl. Je ale pravda, že jsme v Evropské unii a může klidně vzniknout banka v Litvě a začít tady vyvádět. Jsou evropské banky, kde ta ztráta nemusí být vidět, jedou na rizikové projekty a je možné, že nebudou úspěšné. V EU se to děje. Naštěstí jsme malý trh a tyto banky se soustředí na jiné země. České banky jsou v silné kapitálové kondici.

Přesto Česko po listopadu 1989 doslova atakovaly zahraniční banky. Proč, když jsme tak malý trh?

Češi jsou nesmírně pracovití, takže díky tomu jsou zaměstnaní a mají dobrý životní standard. A banky se za takovými klienty, kteří vydělávají a spoří, hrnou. V mnoha německých závodech v tuzemsku pracují Češi efektivněji než Němci, byť za nižší platy. V Česku by se třeba nestalo to co v Srbsku, kde jim chtěli v automobilce omezit kuřácké →

přestávky a oni tam ve výrobě zapálili a rozmlátili auta.

Postupně se na tuzemský trh dostaly banky s českými majiteli. Vedle vaší Trinity Bank třeba Creditas, Fio banka, J&T, PPF. Drží jejich vlastníci při sobě oproti zahraniční konkurenci?

Moc ne, jsme konkurenti bez ohledu na to, jaké je kdo národnosti. Trh je lukrativní, Češi jsou dobří klienti, tím pádem je tu o ně velké soupeření. Stále sem někdo vstupuje. Pro klienty je to dobré, pro nás už méně. Když jsem před 25 lety do peněžní sféry vstupoval a chtěl jsem se starat o klienty, existovala těžká regulace, ale malá konkurence. Nyní je regulace nepředstavitelně těžká a konkurence obrovská.

Jak konkrétně váš bankovní byznys postihl koronavirus?

Minimálně, neposkytujeme spotřebitelské úvěry, hypotéky ani financování výrobních firem. Primárně financujeme developerské projekty a ty stále běží. A doufám, že developeri zlevní a lidem to přinese levnější byty. Nepočítám, že by se přestalo stavět. Češi mají vysokou míru úspor, takže si budou moci pořídit levnější byty, přehřátý trh se zchladí a to bude jenom dobře. Ani na Maltě, kde mám FCM Bank, se nás to nedotklo.

Uskutečňte na letošek plánované spuštění hypoték a spotřebitelských úvěrů nebo vstup na pražskou burzu?

Burza má letos velké výkyvy, takže to budeme zvažovat. Je možné, že některá z mých společností vstoupí na některou z burz Evropské unie. Co se týče hypoték a spotřebitelských úvěrů, tak sledujeme situaci na trhu a uvidíme, kam půjde nezaměstnanost. Zatím spíš tento záměr odložíme.

„Když jsem před 25 lety do peněžní sféry vstupoval, existovala těžká regulace, ale malá konkurence. Nyní je regulace nepředstavitelně těžká a konkurence obrovská,“ shrnuje Radomír Lapčík.

Banky v současné době odmítají úvěrovat hoteliérství, automobilový průmysl. Sektor developmentu a nemovitostí opravdu vidíte tak optimisticky?

Jistě, protože Praha má výjimečné postavení v rámci Evropy, případně světa. Je tu velice bezpečné prostředí. Obrovské problémy ve Francii se budou prohlubovat, podobně ve Velké Británii. Pak vás napadne už i to, jestli při cestě do Londýna nemít ochranku. I v Německu jsou lokální problémy na vzestupu. V Praze nic, je bezpečná. Významné světové skupiny investorů budou i nadále investovat v Praze.

Lidem radíte neinvestovat. Jak se to odrazí ve vašich plánech koupit banku ve Švýcarsku?

Letos se to určitě neuskuteční. I já si počkám na konec krize. Musím si být

jistý, že krize končí, pak bych investoval. Až budu vědět, co přijde, až se objeví první známky oživení.

Podle čeho si novou banku budete vybírat?

Chtěl bych, aby měla historii, třeba stoletou. I dobrá adresa hraje roli. Ale buď bude, nebo se dá koupit. Já mám třeba nejraději Curych, líbí se mi, jak tam všechno funguje, takže banka v Curychu by byla ideální a nemusí mít ani velký kapitál. Banky tam ani nejsou tak drahé jako třeba v Německu, ceny těch menších se pohybují řádově ve stovkách milionů korun.

Vaše SAB Finance nabízí zajištění proti kurzovým výkyvům. Jak se podle vás bude dále vyvíjet kurz koruny?

Koruna letos už význačně posílila i klesla a myslím, že oslabí ještě víc. Klidně to může být až na 28 korun za euro. Největší problém české ekonomiky je orientace na německý a automobilový průmysl a ten má nyní těžké časy. Pokud nepříjde nějaká bezprecedentní podpora z Evropské unie nebo z Německa, můžeme být až na polovinu prodeje automobilů. To by pak znamenalo pokles české koruny. Což je na jednu stranu dobře, třeba na Slovensku takový pokles mít nebudou a tamní firmy nebudou schopné konkurovat jako ty české. Tohle se stalo po roce 1997, kdy naše firmy dostaly šanci konkurovat španělským, italským i případně německým společnostem. Pracuji s desetiprocentní marží a tu jim udělá pokles koruny. Koruna je pro českou ekonomiku výborný airbag.

Takže jste zastáncem české koruny?

Samozřejmě. V případě ekonomické krize poklesne a to umožní exportérům dostat se na nové trhy. Samozřejmě pro importéry je to nepříjemné. Nákup dovolené nebo elektrokola je pak dražší, ale primární je, zda mám vůbec práci, zda firmy, kde lidé pracují, přežijí. Druhý důvod je, že se euro potýká s problémy jižních států, které jsou předlužené a deficitní. Jižní státy tvoří polovinu hospodářství Evropské unie a polovina EU je složena z problémových ekonomik.

Kam byste zařadil Česko?

Spíš k Německu, pokud funguje automobilový byznys, jsme na tom velice dobře. Pokud nebude fungovat, pak máme problém. EU má i strukturální problém. Deset největších firem na světě není z Evropské unie. Jsou to moderní, řekněme

on-line firmy. Amazon, Apple, Microsoft, Facebook a další, které až na výjimky nepotřebují hmotná aktiva. Automobilový průmysl se potýká s nízkou marží, navíc ho zasáhne přechod na elektromobilitu, což mnoha automobilkám vůbec nejde, třeba ani Volkswagenu.

Nezvýšila koronavirová krize možnost rozpadu Evropské unie?

To je možné, protože zadlužené státy je nyní obtížnější financovat. Nynějším vydáním evropských dluhopisů se problém posune možná o osm let. Uvidíme, jak nenasytní politici v Itálii a Španělsku budou zvoleni. Zda prohlásí, dejte nám peníze, nebo odejdeme.

Jižní státy tvoří polovinu hospodářství Evropské unie a polovina EU je složena z problémových ekonomik.

Veďte si příklad pobaltských zemí, které za minulé krize prošly velice tvrdým obdobím úspor. Snížily státní dluh a dnes mají stejný rating jako Česká republika. Je tu příklad, jak zvládnout krizi.

Jeden český investor mi řekl, že tuto krizi už tiskem nových peněz nevyřešíme. Měl pravdu?

Teď se peněz tiskne stále víc a víc. Tak, jak jsme si nikdy nedovedli představit. Ale už je vidět váhání Němců, zda jít do evropských dluhopisů, zda se na nich podílet. Polovina ekonomiky, bilance eura stojí na dlužích, které nikdo nesplatí.

Kdybyste byl ekonomickým poradcem Evropské unie, co byste hlavně prosazoval?

Musí být silný lídr, který vytáhne vize a tvrdě do toho půjde. Jako příklad bych si vzal Estonsko. Muselo by se tvrdě na jižní státy EU. Ten, kdo má zadluženou domácnost, nemůže donekonečna rozhazovat.

V problémech ale není jenom Evropská unie.

Pěkným příkladem je Turecko, které už před krizí začalo zápasit se svým hospodářstvím a poklesem měny. Znovu krachuje Argentina, podobná situace může nastat v Rusku, Indii. Mnoho trhů, ze kterých těžilo Německo, potažmo my, se nemůže jednoduše zotavit. Máme tři krize v jednom. Po nejdelším období růstu máme pokles, to je normální a to každý čekal. Pak přišla covidová krize, která ještě neskončila, a do toho zasahuje malá ropná krize. A ta postihuje takové státy, jako je třeba Rusko, které zcela závisí na vývozu ropy. Všechny tři problémy se rychle rozlévají. S příchodem prezidenta Trumpa prosazují Spojené státy tvrdý izolacionismus. Když je stát v problémech, tak se prvně soustředí na sebe a škrtná spolupráci s ostatními. Podobně se chová i Čína a další. Pokud se problémy významných ekonomik budou zhoršovat, tak se ještě více soustředí na sebe a krize bude ještě víc zasahovat nás.

Pojďme se vrátit k vašemu byznysu. Podle čeho si vybíráte nejbližší spolupracovníky, lidi do managementu?

Číslo jedna je, aby se starali o klienta. Pak musí být fér, kdyby vyhledávali nějaké zkratky, neférová jednání, nemělo by to smysl. Morálními hodnotami mých kolegů musí být integrita, člověk musí být důvěryhodný pro →

naše klienty. Jsme malí, tak musíme být proaktivní, navíc jsme ze Zlína baťovci. Důležité je být výjimečný. A pak mám rád soutěživé lidi.

Myslíte si o sobě, že jste trpělivý?

Hodně jsem se změnil. Dřív jsem nebyl, ale myslím, že za těch 25 let už ano. Jsem ve všech firmách první poslední. Když lidi kolem sebe nenamotivuji, tak odejdou a budu sám. Musím na sobě hodně pracovat a ty vize dokázat sdílet s okolím. Největší výzvou je právě sdílení vizí.

Na trpělivost se ptám proto, že jste de facto od svých 20 let pracovat na splnění svého snu mít banku.

Když něco řeknu, tak už to nepustím, pokud to dává smysl. Zdálo by se nemožné, aby nějaký kluk z Valaška měl banku. Na začátku jsem přítom měl jen 10 tisíc korun.

Sníte ještě o něčem?

Dělal jsem si loni k pedesátinám revizi, co chci ještě udělat, a škrtnul jsem si jeden sen – mít aerolinky. Protože to je naprosto neperspektivní obor, nejenom nyní, ale i do budoucna.

První peníze jste získal rekonstrukcí zdevastovaných bytů, do své záložny jste kdysi dal svých jediných 10 tisíc korun. Jak se vaše tehdejší vize podobala dnešní skutečnosti?

Neměl jsem představu, jak to bude velké, ale věděl jsem, že chci obdobu švýcarské privátní banky. V 25 letech začínala spousta úspěšných podnikatelů, v tom věku máte vizi, za kterou jdete naplno a jste velmi efektivní. Dělal jsem od rána do večera a na víkendy mi jezdili pomáhat studenti. Programovali jsme software, dělali jsme smlouvy. Dokázal jsem pracovat 14 hodin v kuse. Rád bych podnítil

dnešní mladé lidi, ať do toho jdou, ať se pustí do podnikání.

Dříve víc, v současné době už méně působíte jako vysokoškolský pedagog. Jaká je dnešní mladá generace?

Jsou globálnější, skoro automaticky absolvují část studia v zahraničí. Na druhou stranu u nich pozoruji menší disciplínu. Nemusí o studiu bojovat. Po revoluci šli třicátníci do funkcí, teď nejsou třicátníci v managementech vidět. Možná je to tím, že nemají elán ani chuť se prosadit. Teď je populární „pracuj dva roky a pak doživotní důchod“.

Když člověk chce jen víc a víc pro sebe, nemůže být v životě šťastný.

Libí se vám banky, které přecházejí ze zakladatelů na syny, vnuky, tedy rodinné podniky. Máte čtyři děti ve věku od jednoho do sedmi let. Počítáte s nimi jako s nástupci?

Určitě je nebudu tlačit, aby šli v mých šlépějích. Chci, aby si sami vybrali, co je bude bavit. Jsme také částečně hudební rodina (*Jeho sestrou je zpěvačka Dasha, pozn. red.*). Nebudu na ně nikterak naléhat, aby cokoli dělali podle mých představ.

Přes váš nadační fond jste na Zlínsku v době vrcholící koronakrizy podpořil několik rodin s postiženými dětmi a matek samozivitelek. Angažujete se osobně při výběru těch, kterým pomáháte?

Některé, kteří jsou v existenční nouzi, znám i osobně. Kolegyně v nadačním fondu mají přesné podklady, jak pomáhat těm, již jsou v nouzi.

Peníze pro fond jdou z vašeho soukromého konta?

Ano, to jsou moje peníze. Když člověk chce jen víc a víc pro sebe, nemůže být v životě šťastný.

Běžně jste stále na zahraničních cestách. Kde jste trávil období, kdy se volně cestovat nemohlo?

Dva měsíce jsem byl s rodinou v Dubaji. Na čas jsme se tam přestěhovali z Malty, kde žijeme především přes zimní období a nejstarší syn tam chodí do školy. V práci jsem byl prostřednictvím videokonferencí. Moje role je už strategická, řídím ředitele a ti mají svoje agendy. Takže to fungování na dálku bylo takřka normální. Spoustu ušetřeného času jsem tak mohl věnovat rodině. Společně jsme snídali, obědvali i večereli. A díky tomu, že Dubaj je v časovém pásmu o dvě hodiny napřed oproti Česku, jsem měl na děti každé ráno více času. Vyrazili jsme společně na kola či do bazénu. S kluky provozují spíš aktivní hry, holčičky vyžadují víc pochválit. Se syny to asi víc umím. Třeba když nám přivezli lednici, tak jsem jim z té obrovské krabice udělal policejní stanici.

Se syny jste v červnu vyrazil na pánskou jízdu do Chorvatska, kam se ještě chystáte na dovolenou?

U Jadranu jsem zažil chorvatskou klasiku – předražené a nekvalitní jídlo. Majitelé restaurací s Mercedesy jen přemýšlejí, jak budou turisty ždímat a zvyšovat ceny. Na polévku jsme čekali hodinu a jedl jsem tam nejdražší porci ryby skoro za 2000 korun. Tak draho není ani v Dubaji. Takže se syny se ještě chystám do Tater a rodinnou dovolenou plánujeme v Česku, je tu krásně. A moc rád mám Valaško, to je moje srdeční záležitost.

Šedá eminence globálního oteplování. Politici zapomněli na nebezpečný metan

-TEXT- JAN A. NOVÁK -FOTO- SHUTTERSTOCK

Vboji proti globálnímu oteplování se pozornost soustřeďuje na oxid uhličitý, zatímco ostatní skleníkové plyny zůstávají stranou pozornosti. Platí to především o metanu, a to přestože má mnohem větší schopnost vyvolávat skleníkový efekt a jeho emise způsobené lidmi rostou.

„Na metan bychom měli zaměřit pozornost mnohem víc než dosud,“ upozorňuje Rob B. Jackson ze Stanfordovy univerzity v kalifornském Palo Alto. Tento plyn má podle jeho slov osmadvacetkrát větší schopnost zachycovat teplo prostřednictvím skleníkového efektu než oxid uhličitý. Do roku 2000 byla koncentrace metanu v atmosféře relativně stabilní, od té doby se ale každoročně zvyšuje o devět procent. „To má na skleníkový efekt stejný vliv, jako by na silnicích přibýlo 350 milionů aut nebo se zdvojnásobily emise oxidu uhličitého Francie a Německa,“ říká Jackson.

Jiné zdroje uvádějí, že schopnost metanu vyvolávat skleníkový efekt je „jen“ dvacetkrát větší než u CO₂, a nesouhlasí tak docela ani s tím, že jeho koncentrace se zvyšují už od roku 2000, ale to jsou jen drobnosti. Důležité je něco jiného: že se jeho rolí v klimatickém systému dosud nikdo nezabýval zdaleka tak intenzivně, jako je tomu v případě oxidu uhličitého.

„Množství CO₂ se zatím nepříliš úspěšně snaží snižovat státy představující přibližně jednu sedminu jeho

světové populace,“ uvádí Přemysl Souček na serveru Uhlí.cz. „Ale množství metanu se zatím nesnaží regulovat nikdo.“

Nenápadní spolupachatelé

Jedním z důvodů, proč metan zatím zůstával poněkud stranou pozornosti, je to, že se po přibližně 10 letech v atmosféře samovolně rozkládá – na rozdíl od oxidu uhličitého, jehož molekula je stabilní a vydrží v ovzduší staletí. Veškerý obsah metanu v atmosféře je tedy výsledkem současné produkce, jak přírodní, tak antropogenní. Pokud ale uvolňované množství dál poroste, může se časem ve skleníkovém efektu vliv jeho mnohonásobně vyšší schopnosti zadržovat teplo uplatnit velmi výrazně.

Bez skleníkového efektu by na Zemi nebyla o moc vyšší teplota, než je nyní na Marsu.

Skleníkový efekt dostal název podle principu, kdy se za slunečného dne ohřívá interiér skleníku (ale třeba i budovy s prosklenou fasádou), přestože venku je zima: sklo propouští krátkovlnné sluneční záření, které ohřívá předměty uvnitř, ale zadrží dlouhovlnné záření, které takto ohřáté předměty

vyzařují. Tak teplota ve skleníku (nebo budově) roste.

Totéž se ve velkém děje v atmosféře naší planety, přičemž úlohu skla tu na sebe berou vodní pára a skleníkové plyny. Podle některých odhadů je díky tomu průměrná teplota na povrchu Země o více než 30 stupňů vyšší, než kdyby k tomu nedocházelo – bez skleníkového efektu by tu nebylo o moc tepleji, než je nyní na Marsu.

Největší podíl na skleníkovém efektu má vodní pára obsažená v atmosféře – bez ní bychom se ale neobešli, proto se jí úvahy o globálním oteplování téměř nezabývají. Dalším důvodem je to, že koncentrace vodní páry v ovzduší roste s teplotou, její zvyšující vliv je tedy považován za důsledek, a nikoliv za příčinu oteplování. Nicméně je faktem, že voda v ovzduší má na skleníkový efekt největší vliv; odhady jejího podílu se podle různých zdrojů pohybují mezi 36 a 70 procenty.

Následuje oxid uhličitý, u kterého se odhady jeho podílu na skleníkovém efektu pohybují mezi 9 a 26 procenty. Jak jsme již uvedli, CO₂ má menší schopnost vytvářet skleníkový efekt než metan, přesto je jeho celkový význam větší, protože jeho koncentrace v atmosféře je větší. Konkrétně jde o 0,04 procenta objemového podílu.

Teprve pak ve významu pro skleníkový efekt následuje metan, bezbarvý plyn bez zápachu lehčí než vzduch. Atmosféra ho obsahuje pouhých →